

ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ 100% ਨਤੀਜੇ ਹੇਠਲੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਤੇ ਮਾਧਿਅਮ ਦੇ ਨਾਨਾ ਚੋਲਨ ਕੀਤਾ। ਅਵਲਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੈਡਮ ਮਧੂ ਬਾਲਾ ਐਚ ਓ ਡੀ ਡਮ ਰੇਨੁਕਾ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਅਮਨ ਜਥੌਤੀ, ਜੂਨੀਅਰ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਗ ਮਿੱਠਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਇਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੂਝ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਗਿਆ।

ਲਈ ਬਹੁਤ ਉਪਨੰਬੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ 31 ਸਾਲ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਕੂਲ ਦੀ 100% ਜਿਲਦਤ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਬਾਹੁਵੀਂ ਜਮਾਤ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਸਾਇੰਸ, ਕਾਮਰਸ ਅਤੇ ਆਰਟਸ ਟਿੱਕੋਂ ਸਟਰੀਮ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਤੇਜ਼ ਸਕੂਲ ਦੀ ਨਮਾ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਸਕੂਲ ਦੇ 12 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਨੰਬਰ 90% ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ 80% ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਂਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਜਿੰਮਤ ਕੌਰ

ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਭੀੜ ਬਣੀ ਹੋ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਮੰਗੀ ਹੋ ਕੇ ਕੌਮ ਲਈ ਸਟੇਂਡ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਵਾਏ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋਣ ਤੇ ਦਾਦੂਵਾਲ ਇੱਕ ਆਮ ਸਿੱਖ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਬਾਏ ਹੋਏ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾਦੂਵਾਲ ਦਾ ਸਮਾਜ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੋਭਾ ਸਮਾਜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਭਿਆਨਕ ਹਾਦਸੇ 'ਚ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਸਮੇਤ ਚਾਰ ਦੀ ਮੌਤ, ਦੋ ਜ਼ਖਮੀ

ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ
ਜੀਹਾ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ
ਇਸ ਤੋਂ ਚਿੰਤਾ
ਦਮ ਮੇਂ ਜ਼ਖਮੀਆਂ
ਵਿਚ ਪਾਰਵਤੀ
ਦੇਵੀ, ਡਿੱਘਲ ਤੇ
ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ
ਚੇਤਨ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ
ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ
ਡਿੱਘਲ ਦੀ ਗਲਤ
ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਦੱਸੀ
ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। (ਪਟਨਾ)

ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਰਜ ਕਰਨਗੇ : ਰਾਏ

ਕੁਲਾ ਦੇ ਹੱਠਹਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਵੀ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਠਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡੀਵਨ ਖੋਜ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਅੱਧੀ ਖੋਜ ਅੱਤਰੀ, ਮੋਹਿਤ ਸੂਰ, ਅਸ਼ੀਸ਼ ਸੂਰ, ਨਰਿੰਗ ਸਿੰਘ ਅਰਮਾਨੀਤ ਕੁੰਡਾਲੀ, ਸਤੀਸ਼ ਲਟੌਰ, ਅਮਰਜੀਤ ਭੱਲਾ, ਸਰਜਪਤ ਸਰਜਪਤੀ, ਰਵੇ ਸਰਪੰਚ, ਨੰਬਰਦਾਰ ਰਮਨੈਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਸੇਫ ਸਕੂਲ ਵਾਹਨ ਪਾਲਿਸੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ 'ਤੇ ਸਕੂਲੀ ਵਾਹਨ

ਮੇਘਾ ਸਚਦੇਵਾ ਦੇ ਜਨਮਦਿਨ 'ਤੇ ਲੋੜਵੰਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਰਾਸ਼ਨ ਵੰਡੇਗੀ ਡਾ. ਬੀ.ਡੀ. ਸਚਦੇਵਾ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ

ਨਵੀਂ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰੀਤਸ਼ਾਹੀ ਭੂ ਹਰ ਨਿਧਿਪਰਨ
 ਨੀਵੀਂ ਵਿਚਾਰਕ ਸਿਖਲਾਈ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ
 ਨੀਵੀਂ ਜੀਤੀ ਗਈ। ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ
 ਨਿਧੀ ਡਾ. ਹਰਗੁਣਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਲਜ
 ਨਿਪੁੰਸੀਪਲ, ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼
 ਨਿਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ
 ਨਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਡਾ. ਗੁਜਰੀ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ
 ਨਿਵਾਸ 2006 ਤੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ
 ਨਿਸ਼ਰੂਆਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਿਭਾਗ
 ਨਿਤ ਪੜ੍ਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ
 ਨਿਤੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਸ਼ਾਹੀ ਭੂ ਹਰ ਨਿਧਿਪਰਨ

ਸਾਡੀ 'ਚ ੧੭੩ ਕੀਤੇ ਹੋ ਟੀਜੀ ਅੰਕ

ਸ ਮਨਾਇਆ

ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਂ ਬਣਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੁੱਚ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੁੱਚ ਨਾਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਮਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵੀ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੇ ਤੇਜ਼ਗਾਰ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾਗਾਮੀ ਅਨੁਭਵ ਸੀ।

ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਵੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ ਜ਼ੁੱਝੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਡਿਫਾਲਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਾਵੇਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇਣ ਦੀ ਆਈਐਮਐਫ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਪ੍ਰਥਾ ਇਕ ਨੈਤਿਕ ਸੰਸ਼ੇਪ ਮਾਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਆਈਐਮਐਫ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਸਮਝ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਚ ਮਾੜੇ-ਮੋਟੇ ਰੋਗ-ਫੇਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਆਈਐਮਐਫ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਨਿਆਂ, ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੈਂਕੋਡ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਦੇ ਵੈਟਿੰਗ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਲਿਆਉਣੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ਼ਵੀ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਇਸ਼ਵ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸਵਾਲ ਉੱਠ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੰਗਠਨ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਅਸਫਲ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਫੰਡ ਸੁਧਾਰ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਈਐਮਐਫ ਕੋਲ ਫੰਡ ਬੈਂਕ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹੀ ਸੀ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੈਲਾਨਾਊਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਵੀ ਪਤਝੜ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਨ 2023 'ਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਵਾਧੀ 'ਚ ਹੋਈ ਜੀ-20 ਬੈਠਕ ਦੇਰਾਨ ਆਈਐਮਐਫ ਸਹਿਤ ਹੋਰ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਸੰਸਥਾਨਾਂ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਆਈਐਮਐਫ, ਇਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਆਦਿ ਕੌਮਾਂਗੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿੱਤੀ ਤੇ ਬੌਧਿਕ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰ 'ਚ ਕਿਵੇਂ ਸਿਹਤਮਤ ਵਰਤੋਂ ਹੋਵੇ। ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਫਿਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋੜ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਐਨੀ ਲਾਨ ਅਹੁਦੇ 45% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 48%, ਮੈਨੇਜਰ ਵਰਗ 37% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 39%, ਉੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧੀ ਪਦ 17% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 29%, ਵਾਲੀਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਰ 27% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 34% ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਮਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਕਸਿੰਗਜ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹਾਰਵਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਹਨ। ਇਉਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਉਂ ਉੱਚ ਪਦਵੀਆਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਕਸਰ ਬਾਗੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਘਰ ਵਡਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਘਾਟ, ਲਿੰਗ ਅਧਿਵਾਰਤ ਭੇਦਭਾਵ, ਅਗਵਾਈ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰ ਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰਤੀਬਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਕਰ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਮੰਦਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨਾ ਸਮਝ ਕੇ ਸਮੂਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਿਸ਼ੇਵਾਰੀ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ ਭਾਵ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅਮਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੰਦਰ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਇਸਕਾਨਤਰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਸਮਰੱਥ, ਉਤਪਾਦਕ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹਨ। ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਨਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਕੌਮ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ

Punjabi Daily Newspaper Charhdikala ਐਤਵਾਰ, 18 ਮਈ, 2025
Sunday, 18 May, 2025

•ਗਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਣਕ

ਲਾਇਬਰੇਰੀ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਤਾ

ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭੰਡਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੱਚਾ ਮਿੱਤਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਲਾਤੀਨੀ ਸ਼ਬਦ 'ਲੀਬਰੋ' ਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਤਾਬ। ਸਾਹਿਤਕ ਤੋਂ ਗਿਆਨੀ ਵਰਗੀਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜੱਚ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਪਰਥਕ ਕਰਨ ਦਾ ਵਡਮੁੱਲਾ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਉਮਰ, ਰੁਚੀ ਤੋਂ ਪਸੰਦ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸੰਗ ਦੇਸ਼ਤੀ ਪਾ ਕੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਗਿਆਨ-ਰੂਪੀ ਸਮੁੱਚਰ ਵਿਚ ਤਾਰੀਆਂ ਲਾਉਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਜ਼ਰੀਆ ਤੋਂ ਸੂਝ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਜ਼ਲੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਤਲਾਸ਼ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਕੂਲ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰਬਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕੇ ਕੇਵਲ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਜਮਾਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਾਸ ਕਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਸਗੋਂ ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਿਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਸਬੰਧੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣਾ ਤੇ ਸਮਝਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਹ ਅਣਮੁੱਲਾ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੇ ਜਾਂਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਸਮੱਸਯਾ ਸੁਲਧੇਦਾ ਹੈ।

ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਅਜੋਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਪੜ੍ਹਾਉਣ 'ਤੇ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਏਨੇ ਲੰਮੇ ਅਕਾਉਂ ਅਤੇ ਨੀਰਸ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕਾਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਉਲਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਨਤੀਜਾ ਚੰਗਾ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਚੱਕਰਵਿਉ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਰਹਿਉ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਰਗਰਮੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਸਰਵਲਾਭੀ ਹੀ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਚਿੰਤਾਨਸ਼ਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਬੱਚੇ ਕੁੱਟਮਾਰ, ਅਪਦਾਰ-ਮੁਖੀ ਤੇ ਨੀਂਗੇ ਭਰਪੂਰ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਤਰਕਹੀਣ ਤੇ ਗੈਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੀਰੀਅਲਾਂ ਦੇ ਦੀਵਾਨੇ ਹੋਏ ਪਏ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਕੂਲ ਲਾਇਬਰੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਰਥਿਕ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਸਕੂਲ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਵੇ।
ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖਤਰਾ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਹੋਊ ਨੂੰ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਜਾਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਉਮਰ ਗਰੁੱਪ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਰਸਾਲੇ ਅਤੇ ਪਸਤਕਾਂ ਦੇ

ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਏਗੀ ਤਾਂ
ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਰਾਹ ਤੋਂ
ਕਰ ਲਏਗਾ। ਪੁਸਤਕਾਂ
ਦਿਲਚਸਪ ਵੇਰਵੇ
ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਣ ਤਾਂ
ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਤਸੁਕ

ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਜਾਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਉਮਰ ਗਰੁੱਪ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਰਸਾਲੇ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਅਲੋਕਾਰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਥਾਂਹ ਪਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਜੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਆਪ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਏਗੀ ਤਾਂ ਉਹ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਰਾਹ ਤੌਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਏਗਾ। ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੁਝ ਦਿਲਚਸਪ ਵੇਰਵੇ ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਣ ਤਾਂ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਤਾਂਘ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕੇ।

ਵਿਚ ਆਲੋਚਨਾਤਮਿਕ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੇ ਅਸਮਰਪਣ ਹੋਏ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਤੀਸਰਾ ਨੇਤਰ ਬੰਦ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੁਆਂਡ ਇਹੀ ਹੈ। ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਹੋਰ ਗਿਆਨ ਵਰਧਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸਾਂਝ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਤੇ ਸਾਰਥਕ ਰੰਗ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਚੁਰਚੁਰਾਹਟ ਹੋਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਲੋਚਨਾਤਮਿਕਤਾ ਵਿਚ ਇਹ ਗੁਣ ਕਰਕੇ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨੂੰ ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਕਸਰ ਹੀ ਇਹ ਠਿਕਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ

ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 7 'ਤੇ

ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਾਲੇ

ਅਠਾਈ ਅਪਰੈਲ, 2025 ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਿੰਨੀ ਅਤੇ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਭਾਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਨਾਗਰਿਕ ਪੁਰਸਕਾਰ 'ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੁਣਨ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਕੈਸੇਟ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਸੰਗਤ ਦੀ ਪਸੰਦ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ

ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਪ੍ਰੇਮ, ਸੁੱਧ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਚਾਰਨ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਰੁਹਾਨੀ ਅਨੁਭਵ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਗਾਉਂਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਸੰਗਤ

ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ

ਦਿਲਾਹੀ ਸੰਗੀਤ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਦਾਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੁਲੰਦੀ ਦੇ ਇਸ ਦਾਇਰਾ ਸਮੇਂ ਵੀ ਹਰਜਿਹਜਿਹੇ ਸਿੱਖ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਾਲੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਦੀ ਨਿਮਰਤਾ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਲਾਈਵ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿਨਾਨਾ 'ਤੇ ਲਾਈਵ

ਕੈਸੇਟ 'ਵਾਟਾਂ' ਲੀਨੀਆਂ ਤੋਂ ਰਸਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦਾ' ਲੈ ਕੇ ਆਏ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕੈਸੇਟ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਾਬਤ ਨੂੰ ਉਹ ਮਾਨਤਾ ਦਵਾਈ ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਇਸ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸ਼ੌਂਖ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕੈਸੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਇਸ ਕੈਸੇਟ 'ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੇ ਆਪਣੀ

ਸਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਕੰਪਨ ਹੈ ਜੋ ਸੰਗਤ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਤਾਰ ਨੂੰ ਛੋੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ।

ਰਾਗੀਆਂ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਸੁਹਿਰਦ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤਕ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਵੇਲਾ ਉਭਰਿਆ ਹੈ।
ਭਾਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੌਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਵੇ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜ੍ਹੀ ਸਾਂਝ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਦੇ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨੀਏ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰਵਾਨੀ ਕਰ ਲਈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੈਸੇ 'ਸਭ ਦੇਸੁ ਪਰਾਇਆ' ਬਹੁਤ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਗਤ ਸ਼ੁੱਧ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ

ਸੁਣਿਆ।
ਇਹ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਸੁਣਕੇ ਇਹ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੰਗਤ ਨੇ ਲੈ-ਲੈ-ਲੈ ਲੈ ਸ਼ੁੱਧ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦੀ। ਅਥਾਹ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਕਰਕੇ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਗਰੋਂ ਭਾਈ ਸਾਹਬ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਹਰ ਕੈਸੇ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚਲੀ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 700 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਥਾਨਾਂ ਗਾਏ ਅਤੇ ਬੇਸੁਮਾਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਖੁਸ਼ਾਕਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ।
ਭਾਈ ਹਰਚਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੰਗਤ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਕਲਾ ਦਾ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕੋ ਅਰਦਾਸ, ਇੱਕੋ ਜੋਤਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਗੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸ ਵਿੱਚ ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ

ਭ੍ਰੂਪਾ ਭਾਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ-ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੇਵਲ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਆਤਮਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ਕਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਗੁਰਬਾਣੀਆਂ ਇਸ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਕੇ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਸਰਗੰਤਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰਨਗਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਆ ਬੇਸ਼ਕੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾਜ਼ਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਈ ਸਾਹਬ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ: ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕੰਨ-ਰਸ ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਨਾ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇ, ਸਗੋਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਜੱਟੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਜੀਣਿਆ ਜਾਵੇ। ਭਾਈ ਸਾਹਬ ਅਜਿਹੀ ਸੰਗਤ ਦੋਰਾਨ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਵਿਰਾਸਤ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਰਾਗੀਆਂ, ਸਾਧਕਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਉ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਸੰਪਰਕ: 98150-85016

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਣੇਸ਼ਪੁਰ

ਨਾਠਾਂ ਮਾਰਦੇ ਸਮੁੰਦਰ, ਹਰੇ-ਭਰੇ ਜੰਗਲ, ਉੱਚੇ-ਉੱਚੇ ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਅੱਧੇ ਖੱਤਾਂ, ਝੀਚਾਂ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਰੋਮਾਂਚਕ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਲਈ ਅੰਡਮਾਨ ਨਿਕੋਬਾਰ ਉਮਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਟਾਪੂ ਆਦਿਵਾਸੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਤਲਕ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਾਪੂਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਲੱਖਣ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਸੈਲਿਊਲਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ

ਨ ਅਣਮਨੁਖੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ
ਕੈਦ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
ਇਸੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਕਾਲ ਕੋਠੜੀਆਂ
ਵਿਚਨੂੰ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲਪਾਣੀ
ਦੀ ਧੜਤੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਖ਼ਾਸਕਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਪਰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ
ਦਾ ਸ਼ਾਨਮੰਤਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ।
ਡਾ. ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕਾਲਪਾਣੀ
ਕਾਲਪਾਣੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਕੋਠ ਝੁਲਾ
ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਹੀ
ਕਾਲਪਾਣੀ ਸ਼ਬਦ ਸਦਾ ਲਈ ਜੁੜ
ਗਿਆ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਸੰਦਰਭਤਾ ਨੂੰ
ਨਿਹਾਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਛੇ ਦੋਸਤ

ਫਗਵਾੜੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ
ਸ਼ਾਨ-ਪੰਜਾਬ ਰੇਲਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ
ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚੇ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪੱਕਾ
ਬਲੈਅਰ ਦੀ ਉਡਾਣ ਨੇ ਸਾਨੂੰ
ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ
ਪੋਰਟ ਬਲੈਅਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ।
ਜੇ ਵਾਇਆ ਕਲਕੱਤਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤੇ ਹਵਾਈ ਟੈਰਮੀਨ
ਦੀ ਅੱਧੋ-ਪੱਛੇ ਘੰਟੇ ਦੀ ਠਾਹਰ
ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ। ਹਵਾਈ ਸਫ਼ਰ
ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੱਦਲਾਂ
ਹੇਠਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਚੱਲੇ
ਰਹੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੁਰੰਤ
ਅੰਡੇਮਾਨ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂਆਂ ਦੀ
ਰਾਜਧਾਨੀ ਪੋਰਟ ਬਲੈਅਰ ਵਿੱਚ

ਜਾ ਉਤਰਦੇ ਹੋ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਪਾਸੇ ਵਿੱਚ ਸਾਹਸ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਰੋਮਾਂਚ ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਆਕਰਸ਼ਣ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਦੂਰ, ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਖਾੜੀ ਦੇ ਪਾਸੇ ਨਾਲ ਦਾਸ ਪਸਿਧੀ ਘਿਰਿਆ ਦਾ ਟਾਪੂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸੈਲਾਨੀ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਤੁਰਕੀਬਨ 12 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪਰ ਅੰਡੇਮਾਨ ਨਿਕੋਬਾਰ 'ਚ ਕੁੱਲ 572 ਟਾਪੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁੱਲ ਖੇਤਰਫਲ 82 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੁਰਕੀਬਨ 36 ਟਾਪੂਆਂ ਉੱਪਰ

ਵੇਲੇਆਂ ਇਹ ਕਲੋਨਿੰਗ
ਜਾਂ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ
ਵਜੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ
ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੈਲਿੰਗ
ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਸਥਿਤ
ਰੋਸ ਟਾਪੂ:
ਕੈਪਟਨ ਡੇਨੀਅਲ ਰੋਸ ਦੇ
‘ਤੇ ਵਸੇ ਰੋਸ ਟਾਪੂ ਦਾ ਨਾਮ ਬ
ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2018 ਵਿੱਚ ਬਦ
‘ਨੇਤਾਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦ
ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਂਟਰ ਬਲੇ
ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀ
ਟਾਪੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।
ਇੱਕ ਛੋਟੀ (15 ਮਿੰਟ) ਕਿ
ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਆਸਾਨੀ
ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਤੀਪਾਤੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾ

ਨਾਮ
ਰਤ
ਕੇ
ਪਾ
ਅਰ
ਕੀ
ਅਤੇ
ਸਤੀ
ਹਾਲ
ਜੈ।

A photograph of a tropical beach. In the foreground, a wooden boat is partially visible on the right. The water is a vibrant turquoise color, transitioning to a deeper blue further out. A white sandy beach is visible at the bottom. A large, leafy tree stands on the right side of the frame, its branches extending over the water. The sky is a clear, bright blue.

A wooden boat is moored in the foreground, with its bow pointing towards the left. The boat is made of light-colored wood and has a simple, traditional design. In the background, there is a dense mangrove forest with trees that have prominent, gnarled roots extending into the water. The water is a clear, light blue, and the sky is a pale, hazy blue. The overall scene is peaceful and scenic.

ਦੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੰਡੇਮਾਨ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਸੈਲਾਨੀ ਸਥਾਨ ਬੀਚਾਂ
ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ, ਪਰ ਰੋਸ ਆਈ
ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੋਣ

ਤਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੰਡ
ਨਈ ਬੰਦੋਬਸਤ 'ਤੇ ਬਹੁਤ
ਲੈਂਡ

ਵਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਇਮਾ
ਸਾਰੇ ਖੰਡਰ ਅੱਜ ਵੀ ਰੋਸ ਵਿੱਚ
ਹਨ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਗੋਚਰ
ਮੋਰ ਅਤੇ ਹਿਰਨ

ਤਾਂ ਦੇ
ਮੌਜਦ
ਵਿੱਚ
ਸਮੇਤ

**ਕੁਦਰਤੀ
ਨਿਆਮਤਾਂ ਨਾਲ ਸਰਸਾਰ
ਅੰਡੇਮਾਨ ਨਿਕੋਬਾਰ**

ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਮਹਾਂ
ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਬਰਤਾਨਵੀਆ
ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੈਂਡਕੁਆ
ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ

ਤਵ
ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਦ
ਟਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਹਿੰਦੋ
ਰਾਨ ਕੈਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗ

ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 7 'ਤੇ

ਇਹ
ਮਦਭੁਤ
ਪ੍ਰਾਪਤ
ਹੈ ਕਿ

ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 7 'ਤੇ

